

КИЗИЛ – ПЕРСПЕКТИВНА ПЛОДОВА КУЛЬТУРА В САДІВНИЦТВІ

С. В. Зубрицька, викладач І категорії
Житомирський агротехнічний фаховий коледж, м. Житомир

Кизил справжній, або звичайний (*Cornus mas* L.), українська назва – дерен, дерен справжній, дрінкове дерево, є однією з найцінніших плодових рослин у родині кизилових – *Cornaceae Dumort.*

Ця культура донедавна, попри підвищений попит на ягоди кизилу не мала належного поширення. Але останнім часом промислові сади кизилу займають свою нішу в садівництві України. Підтвердженням цьому є створення масштабних промислових садів, серед яких – один із найбільших у Європі кизиловий сад, який розміщений у Запорізькій області (загальна площа – понад 16 га).

Кизил – цінна плодова, лікарська, декоративна рослина. Основні біологічні особливості виду: у плодоносінні немає періодичності, біологічна продуктивність у сприятливих умовах вирощування становить 25–100 кг із дерева, залежно від його віку. Рослини практично не пошкоджуються шкідниками й хворобами та не вимагають обробки отрутохімікатами, тому ми отримуємо екологічно чистий продукт, затребуваний як у свіжому вигляді, так і для переробки. Основна причина, за якої кизил належить до малопоширених культур у садівництві, – недостатня вивченість особливостей його розмноження та не повністю досліджена реакція культури на вирощування в різних кліматичних зонах.

В Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні зареєстровано 16 сортів: Гренадер, Світлячок, Вавіловець, Володимирський, Видубецький, Євгенія, Олена, Семен, Кораловий Марка, Лук'янівський, Миколка, Екзотичний, Радість, Елегантний, Билда та Михайлівський.

Коротку характеристику деяких з цих сортів представлено в описах:

Лук'янівський. Сорт середнього строку достигання. Відзначається зимостійкістю та посухостійкістю, стабільним врожаєм. Плоди крупні, середня маса плоду – 5,5–6 г. Форма плоду – пляшко або грушоподібна. М'якоть темно-червоного забарвлення, соковита, аромат специфічний кизиловий. Середня врожайність – 12,8 т/га.

Радість. Сорт раннього строку достигання. Крупноплідний. Відзначається зимостійкістю та посухостійкістю, стабільним врожаєм. Плоди грушоподібної форми, дозрівають одночасно. Забарвлення плодів яскраво-червоне. М'якоть червоно-рожева, соковита, дуже добре відділяється від кісточки. Середня врожайність – 11,7 т/га.

Володимирський. Один із найбільших великоплідних сортів середнього строку достигання. Плоди блискучі, червоні й темно-червоні, наприкінці дозрівання – чорні, овально-циліндричні, дещо сплюснуті з обох боків. Максимальна маса плоду – 6,5–7 г. М'якоть хрящувата, щільна, смак кисло-солодкий. Кісточка становить 10,9–11,1 % маси плоду. Середня врожайність – 11,9 т/га.

Михайлівський. Сорт раннього строку достигання. Крупноплідний. Відзначається зимостійкістю та посухостійкістю, стабільним врожаєм. Плоди грушоподібної форми, дозрівають одночасно, у стадії стиглості набирають яскраво-червоного забарвлення. Середня маса плоду – 5,7–6 г. М'якоть червоного кольору, середньої щільності, високих смакових якостей. Кісточка середнього розміру, вузькоеліптична. Середня врожайність – 12,7 т/га.

Олена. Сорт раннього строку достигання. Плодоносить на початку серпня і дозріває всього за 4–5 днів. Відзначається високою зимостійкістю, стабільним врожаєм. Плоди одномірні. Середня маса плоду – 5г. При дозріванні не чорніють, а залишаються насичено червоними. З однієї рослини збирають 40 кг врожаю за сезон.

Світлячок. Сорт середнього строку достигання. Плоди пляшкової форми з потовщеною шийкою. Зрілі плоди червоно-чорні з темно-червоною м'якоттю, щільною, солодко-кислою і дуже ароматною. Дозрівають вони в кінці серпня, не обсіпаються і добре зберігаються після збирання. Один з найбільш великоплідних сортів із середньою вагою плода 6,5–7,5 г.

Плоди кизилу вживають у їжу в сирому вигляді, а також використовують для виготовлення варення, желе, мармеладу, джему, сиропів, начинок, компотів. Свіжі плоди тривалий час можна зберігати перетертими із цукром.

Високі харчові та лікарські властивості кизилу зумовлені наявністю в плодах пектинових речовин, глюкози й фруктози, що легко засвоюються, вітамінів, мінеральних солей – заліза, кальцію, магнію, які чинять сприятливий вплив на людей із захворюваннями серцево–судинної системи.

Висновок: Кизил – досить молода культура, а значить перспективна в сучасному садівництві. Його можна вирощувати і отримувати урожай не тільки на півдні, але і в північних регіонах. Якщо забезпечити рослині правильний догляд, вона буде плодоносити до 100 років. Тому кизиловий сад – це не тільки інвестиції у добробут майбутніх поколінь, а й у здоров'я нації!